

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 17 maj 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om fyllnadspension åt vissa förutvarande befattningshavare hos nedlagda Bjärred—Lund—Harlösa järnväg.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 34 av herr *Anderberg* och den andra inom andra kammaren under nr 62 av herrar *Gustafsson* i Bogla och *Jönsson* i Lund, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att till de pensionerade befattningshavarna vid nedlagda Bjärred—Lund—Harlösa järnväg Peter Hansson, Olof Olsson och Olof Andersson må för tiden för deras pensionering utgå fyllnadspension enligt grunderna i Kungl. Maj:ts kungörelse av den 30 juni 1942».

Till stöd för det i *motionerna* väckta yrkandet har anförts följande:

Vid 1944 års riksdag förelåg en motion om fyllnadspension för vissa befattningshavare vid f. d. Jönköping—Gripenbergs järnväg. I denna motion framhölls bl. a. följande: I Kungl. Maj:ts proposition nr 286 till 1943 års riksdag föreslogs bl. a. att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats meddela föreskrifter om pensionsförhållandena för den personal som i samband med nedläggandet av Bjärred—Lund—Harlösa järnväg övergått i statens järnvägars tjänst. Det sålunda framlagda förslaget bifölls av riksdagen.

I anslutning härtil förordnade Kungl. Maj:t genom skrivelse till järnvägsstyrelsen den 30 juni 1943 dels att allmänna pensionsreglementet icke skall äga tillämpning å förenämnda personal som den 1 juli 1943 eller därefter erhåller befattning, vilken avses i nämnda reglemente, dels ock att å sådan befattningshavare skall tillämpas kungörelsen av den 30 juni 1942 (nr 697) med föreskrifter om tjänstepension. Kungl. Maj:t medgav tillika, att fyllnadspension skulle utgå till nämnda befattningshavare enligt föreskrifterna i § 4 i kungörelsen.

Då Bjärred—Lund—Harlösa järnväg nedlades övertogs personalen i statens tjänst, varvid bl. a. konduktör Peter Hansson, lokförare Olof Olsson och banvakt Olof Andersson anställdes vid statens järnvägar från och med den 15 juni 1939. Samtliga voro då under 60 år. Peter Hansson tjänstgjorde vid S. J. ett år som spärrvakt, lokförare O. Olsson 2 år 9 månader som lokförare och O. Andersson 2 år och 2 månader som banvakt. De pensionerades före den 1 december 1943, varför bestämmelserna om pensionstillägg ej blevo tillämpliga på dem. Härigenom ha de gått miste om såväl fyllnadspension som rörligt tillägg på pensionsförmånerna och endast erhållit en mindre dyrtidshjälp.

Då fjolårets riksdag på bankoutskottets förslag (utlåtande nr 28) beslöt fyllnadspension åt vissa f. d. befattningshavare vid numera nedlagda Jönköping—Gripenbergs järnväg synes det vara rimligt och rättvist att även dessa tre f. d. befattningshavare vid Bjärred—Lund—Harlösa järnväg erhålla förbättring i sina pensionsförhållanden.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som i ärendet hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande:

Sedan svenska järnvägarnas kontorspersonals- och arbetsledareförbund i framställning till Kungl. Maj:t hemställt, att viss förutvarande personal vid Bjärred—Lund—Harlösa och Jönköping—Gripenbergs järnvägar, vilken i samband med nedläggandet av trafiken å sagda järnvägar fr. o. m. den 15 juni 1939 resp. den 1 september 1935 beretts anställning i tillfällig tjänst vid statens järnvägar, måtte vid erhållande av ordinarie eller extra ordinarie befattning undantagas från allmänna tjänstepensionsreglementets tillämpning och medgivas rätt till fyllnadspension enligt kungl. kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 697), har järnvägsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 maj 1943 — med överlämnande av här i avskrift bilagda förteckning¹ över sålunda övertagna anställningshavare, som vid utgången av mars månad 1943 fortfarande kvarstodo i tjänst vid statens järnvägar och voro delägare i enskild pensionskassa — tillstyrkt nämnda framställning. Efter riksdagens bemyndigande förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 30 juni 1943, att allmänna tjänstepensionsreglementet icke skall äga tillämpning å den som i samband med nedläggandet av ifrågavarande järnvägar övergått i statens järnvägars tjänst såsom tillfällig anställningshavare men den 1 juli 1943 eller därefter erhållit befattning, vilken avses i nämnda reglemente, samt att å sådan anställningshavare skall tillämpas kungl. kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 697) med föreskrifter i fråga om tjänstepension m. m. Samtidigt medgav Kungl. Maj:t, att fyllnadspension finge utgå till ovan avsedda anställningshavare enligt föreskrifterna i 4 § kungörelsen. Med anledning av vad Kungl. Maj:t sålunda förordnat, erhöilo vederbörande anställningshavare ordinarie eller extra ordinarie befattning vid statens järnvägar den 1 november 1943 eller senare. Tre av de å ovanberörda förteckning upptagna — från Jönköping—Gripenbergs järnväg övertagna — anställningshavarna avgingo emellertid ur statens järnvägars tjänst den 1 maj, 1 juli och 1 september sistnämnda år på grund av uppnådd pensionsålder, 63 år (enligt reglementet för Enskilda järnvägarnas pensionskassa) utan att hava erhållit sådan befattning, som nyss nämnts, och kunde alltså icke enligt Kungl. Maj:ts förutnämnda beslut den 30 juni 1943 komma i åtnjutande av fyllnadspension. I överensstämmelse med 1944 års riksdags beslut i anledning av väckt motion (nr II: 304) om fyllnadspension åt jämväl sistberörda tre f. d. befattningshavare vid Jönköping—Gripenbergs järnväg förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 28 april 1944, att till envar av dem skulle, räknat från tiden för vederbörandes avgång ur tjänst, utgå fyllnadspension enligt kungl. kungörelsen nr 697/1942, och därvid skulle så anses, som om de innehåft ordinarie befattning i lönegrad A 5.

De i nu föreliggande motion till erhållande av fyllnadspension ifrågasatta f. d. befattningshavarna vid Bjärred—Lund—Harlösa järnväg Peter Hansson, Olof Andersson och Olof Edvard Olsson hava samtliga jämlikt ett av Kungl. Maj:t den 26 maj 1939 godkänt, mellan järnvägsstyrelsen och staden Lund den 28 april 1939 träffat avtal rörande bl. a. tjänstgörings- och pensionsförhållanden för den från sagda järnväg övertagna personalen innehåft tillfällig tjänst vid statens järnvägar intill avgången ur tjänst vid uppnådd 60 års ålder. Till befattningshavare, som är ansluten till Enskilda järnvägarnas pensionskassa har Lunds stad åtagit sig att, från det befattningshavaren

¹ Här utesluten.

uppnått 60 års ålder, utbetala pension, motsvarande honom tillkommande ålderspension, för tiden intill dess vederbörande kommit i åtnjutande av pension från nämnda kassa. Enär Hansson och Andersson avgingo ur statens järnvägars tjänst redan den 1 maj 1940 resp. den 1 september 1941 och således väsentligt före den tidpunkt, vid vilken Kungl. Maj:t meddelade berörda föreskrifter om pensionsförhållandena för den personal, som i samband med nedläggandet av trafiken å Bjärred—Lund—Harlösa järnväg eller Jönköping—Gripenbergs järnväg övergått i statens järnvägars tjänst, böra de enligt styrelsens mening i likhet med övriga från nu ifrågavarande eller andra enskilda järnvägar övertagna anställningshavare, vilka avgått ur tjänst utan att dessförinnan hava vunnit sådan anställning, som avses i de statliga pensionsreglementena, icke komma i åtnjutande av fyllnadspension från statens järnvägar. Beträffande Olsson, vilken jämväl var upptagen å förenämnda förteckning och som avgick ur statens järnvägars tjänst med utgången av mars månad 1943, vill styrelsen icke motsätta sig, att han i fråga om rätt till fyllnadspension blir likställd med från Jönköping—Gripenbergs järnväg övertagna befattningshavare, vilka, som ovan nämnts, efter pensionsavgång genom Kungl. Maj:ts brev den 28 april 1944 tillerkänts ifrågavarande pensionsförmåner.

På grund av vad ovan anförts får styrelsen — med åberopande av innehållet i Kungl. Maj:ts proposition den 14 maj 1943 nr 286 (p. 14) — tillstyrka bifall till motionen, i vad densamma avser fyllnadspension åt f. d. befattningshavaren vid Bjärred—Lund—Harlösa järnväg Olof Edvard Olsson, under förutsättning att förmånen må åtnjutas tidigast fr. o. m. den dag, då pension från Enskilda järnvägarnas pensionskassa kommer att utgå till honom.

Statskontoret har anfört följande:

Statskontoret vill erinra, att viss förutvarande personal vid Bjärred—Lund—Harlösa och Jönköping—Gripenbergs järnvägar, sedan ifrågavarande järnvägar nedlagts, av billighetsskäl erhållit anställning hos statens järnvägar. Denna deras anställning har från början varit av mycket tillfällig natur och på grund härav icke förenad med några som helst förpliktelser från statens järnvägars sida. Då statsmakterna emellertid efter en framställning den 23 februari 1943 av svenska järnvägarnas kontorspersonals- och arbetsledareförbund ansett sig böra bereda jämväl sagda personal fastare anställningsförhållanden och i samband härmed förbättrade pensionsförmåner, torde dessa förmåner skäligen icke böra tillkomma annan personal än den som vid tidpunkten för den gjorda framställningen fortfarande var i statens järnvägars tjänst. Vid sådant förhållande anser sig ämbetsverket icke kunna tillstyrka, att rätt till fyllnadspension medges förra befattningshavarna vid Bjärred—Lund—Harlösa järnväg P. Hansson och O. Andersson, vilka avgått den 1 maj 1940 och den 1 september 1941 efter ett respektive två års anställning vid statens järnvägar. Med hänsyn till 1944 års riksdags beslut i fråga om fyllnadspension åt vissa f. d. befattningshavare vid Jönköping—Gripenbergs järnväg vill statskontoret icke motsätta sig bifall till ifrågavarande motioner, i vad desamma avse fyllnadspension åt förra befattningshavaren vid nämnda järnväg O. E. Olsson. Fyllnadspensionen torde dock få åtnjutas tidigast fr. o. m. den dag, då pension från Enskilda järnvägarnas pensionskassa kommer att utgå till honom. Föreskrift lärer jämväl böra meddelas därom, att vid bestämmandet av den Olsson tillkommande fyllnadspensionen skall så anses som om han innehåft ordinarie befattning i — enligt från järnvägsstyrelsen underhand lämnad uppgift — lönegraden A 5.

Utskottet. I likhet med järnvägsstyrelsen och statskontoret anser utskottet skäligt, att fyllnadspension jämlikt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 697) beredes förre befattningshavaren vid den numera nedlagda Bjärred—Lund—Hariösa järnväg Olof Edvard Olsson. Mera tveksamt kan synas vara, huruvida på sätt i föreliggande motioner yrkats dylik förmån bör beredas jämväl förre befattningshavarna vid nämnda järnväg Peter Hansson och Olof Andersson. Dessa ha nämligen avgått ur statens järnvägars tjänst väsentligt före den tidpunkt, då Kungl. Maj:t enligt vad som framgår av det föregående meddelat bestämmelser om tillämpning av berörda kungörelse å vissa f. d. befattningshavare vid bl. a. Bjärred—Lund—Harlösa järnväg. Då emellertid samtliga här omförmälda tre personer vid övergången till statens järnvägars tjänst varit under 60 år, finner sig utskottet böra föreslå, att jämväl Hansson och Andersson tillerkännas rätt till fyllnadspension. Vid bestämmandet av fyllnadspensionen bör beträffande envar av Andersson, Hansson och Olsson så anses, som om de innehaft ordinarie befattning i lönegraden A 5. Fyllnadspensionen torde böra få åtnjutas för Hansson och Andersson från och med den 1 juli 1945 och för Olsson från och med den dag, då han blir berättigad till pension enligt reglementet för Enskilda järnvägarnes pensionskassa.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 34 och II: 62, må medgiva, att envar av f. d. befattningshavarna vid den numera nedlagda Bjärred—Lund—Harlösa järnväg Olof Andersson, Peter Hansson och Olof Edvard Olsson må, räknat från och med dagen för tillträdande av pension enligt reglementet för Enskilda järnvägarnes pensionskassa, dock tidigast från och med den 1 juli 1945, åtnjuta fyllnadspension enligt kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 697) med föreskrifter i fråga om tjänstepension m. m. för vissa tjänstemän och arbetare vid statens järnvägar, som vid statens övertagande av enskilt företag eller i samband med dylikt företags nedläggande m. m. övergått i statens järnvägars tjänst, varvid skall så anses som om envar av nämnda personer innehaft ordinarie befattning i lönegraden A 5.

Stockholm den 17 maj 1945.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén*, Sandström*, Sundvik, Frigger-åker, Leander, Edin och Lindblom*;

från andra kammaren: herrar Paulsen, Andersson i Munkaljungby, Mattsson, von Seth, Persson i Norrby*, Fagerholm* och Persson i Landafors*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.